

Frivillighetsstrategi 2026 – 2030

Fortidsminneforeningen bygger på frivillig engasjement fra mennesker som vil ta vare på vår felles kulturarv. Gjennom frivillig innsats kan mennesker over hele landet bidra til å bevare kulturmiljøer, skape aktivitet i lokalsamfunnene og påvirke hvordan vår felles kulturarv tas vare på.

Denne strategien skal gjøre det enkelt å engasjere seg og å bidra aktivt. Den skal legge til rette for at flere finner en plass i foreningen, utvikler kompetanse og opplever mening og fellesskap i sitt engasjement.

Frivillighetsstrategien viser hvordan vi skal styrke frivillig engasjement gjennom tre hovedområder:

- **Rekruttering** – gjøre det enkelt å bli med og tydelig hvordan man kan bidra.
- **Opplæring og kompetanseutvikling** – gi frivillige kunnskap, støtte og mulighet til å sitt engasjement.
- **Engasjement og aktiv deltakelse** – legge til rette for medvirkning, fellesskap og synlig aktivitet i organisasjonen.

Hvem er de frivillige i Fortidsminneforeningen?

Fortidsminneforeningen har som formål å arbeide for langsiktig bevaring av vårt lands kulturminner og kulturmiljøer, samt å skape allmenn forståelse for verdien av disse. Foreningen arbeider i hovedsak gjennom frivilligheten. Frivillige gir organisasjonen liv, retning og kraft.

De frivillige i foreningen utgjør en mangfoldig og engasjert gruppe mennesker som bidrar til å realisere foreningens formål. Hoveddelen av de frivillige er medlemmer, men i tillegg er det mange uten medlemskap som bidrar med frivillig innsats i ulike sammenhenger. De frivillige representerer ulike aldre, fagmiljøer, kompetanser, erfaringer og interesser.

Frivillige bidrar på mange ulike måter, ofte ut fra egne interesser, forutsetninger og livssituasjon. Noen engasjerer seg over mange år og tar ansvar for kontinuerlige oppgaver i organisasjonen. Andre bidrar i kortere perioder i prosjektbasert arbeid. Arbeidsfeltene og oppgavene har stor bredde. Frivillige følger med på utviklingen i lokalsamfunnene, reagerer og stiller krav når kulturminner trues, skriver innlegg og høringsuttalelser og deltar i aksjoner. De arrangerer kurs, skriver fagartikler, står på stands, driver restaureringsarbeid på egne og andres kulturminner og tar ansvar som tillitsvalgte. De ivaretar og formidler foreningens eiendommer, de skaper møteplasser og fellesskap – koker kaffe, vedlikeholder uteområder og legger til rette for aktiviteter som gjør kulturarven synlig, levende og tilgjengelig.

Frivilligheten rundt foreningens eiendommer er en sentral del av organisasjonens virksomhet. Lokal forankring, medvirkning og ansvar for forvaltning, formidling og aktivitet ved eiendommene er sentralt. Organisasjonen skal legge til rette for at fylkesavdelinger og lokallag kan ta aktivt eierskap innenfor tydelige og trygge rammer.

Organisasjonen skal være en ressurs for frivillige i deres engasjement for kulturarv og en kanal for enkeltmenneskers bidrag til den demokratiske prosessen som definerer vår felles kulturarv. Gjennom foreningen får frivillige mulighet til å påvirke beslutninger lokalt, regionalt og nasjonalt og bidra til at kulturminner og kulturmiljøer ivaretas for framtidige generasjoner. Sammen skaper frivillige aktivitet og engasjement over hele landet, og samspillet mellom frivillig innsats og organisatorisk støtte er avgjørende for å realisere foreningens mål. For å styrke og videreutvikle dette engasjementet trenger organisasjonen tydelige rammer og en felles retning – det er bakgrunnen for denne frivillighetsstrategien.

Hva er en frivillighetsstrategi og hvorfor er den viktig?

En frivillighetsstrategi skal være et verktøy som skaper mening og sammenheng i utviklingen av et miljø for frivillig aktivitet. For oss gir strategien retning for hvordan frivillige involveres i å oppfylle Fortidsminneforeningens overordnede visjon og mål, og hvordan vi organiserer, rekrutterer, utvikler og ivaretar frivillige. Frivillige er ikke et supplement til organisasjonen – de er selve bærebjelken i arbeidet med å bevare og formidle vår felles kulturarv.

Strategien har ikke verdi i seg selv – det er prosessen som skaper verdi. Arbeidet med strategien – før, under og etter at strategien vedtas – skal skape refleksjon og utvikling i organisasjonen. Det tydeliggjør hvorfor og hvordan frivillige skal involveres, og bidrar til felles forståelse av retning, prioriteringer og sammenheng i det frivillige arbeidet. En del av dette handler om samspillet mellom frivillige og ansatte.

Fortidsminneforeningen skal være åpen og demokratisk, og mobilisere mennesker til å ta vare på vår felles kulturarv.

Rekruttering

Fortidsminneforeningen skal sikre bred rekruttering av medlemmer, frivillige og tillitsvalgte. Rekrutteringsarbeidet skal være inkluderende, målbevisst og tydelig, og gjøre det enkelt å forstå hvordan man kan bidra til foreningens arbeid.

1. Tydelig behov og aktiv invitasjon

Vi skal være åpne om at vi trenger frivillige – og hva de kan bidra med. For å oppnå dette vil vi:

- Synliggjøre konkrete roller og oppgaver
- Kommunisere enkelt og tydelig hvordan man kan bidra
- Invitere aktivt

2. Bred og målrettet rekruttering

Vi skal rekruttere mangfoldig og samtidig være målretta på organisasjonens behov. For å oppnå dette vil vi:

- Utvikle målrettede rekrutteringstiltak for ulike roller og nivåer
- Styrke arbeidet med mangfold og inkludering
- Nå ulike aldersgrupper og fagmiljøer

3. Rekruttering av tillitsvalgte

Et bærekraftig organisasjonsliv forutsetter at nye medlemmer og frivillige ønsker å ta ansvar. For å oppnå dette vil vi:

- Arbeide systematisk med å identifisere og oppmuntre nye tillitsvalgte
- Gjøre verv tydelige, oversiktlige og håndterbare
- Sikre forutsigbare rammer for vervene, med tydelige forventninger til ansvar, tidsbruk og oppgaver

4. God start og introduksjon

Rekruttering stopper ikke ved innmelding.

For å oppnå dette vil vi:

- Ha et strukturert velkomst- og introduksjonsløp
- Tilby nødvendig informasjon og støtte for rask deltakelse

5. Motivasjon og mening

Rekruttering handler om å formidle hvorfor frivillig innsats betyr noe.

For å oppnå dette vil vi:

- Tydeliggjøre hvilken forskjell den enkelte kan gjøre
- Gjøre synlig fellesskap, påvirkningskraft og utviklingsmuligheter
- Vise frem og dele gleden ved frivillig innsats

Opplæring og kompetanseutvikling

Fortidsminneforeningen skal sikre at frivillige har nødvendig kompetanse og støtte til å utføre sine oppgaver med trygghet og kvalitet. Kompetanseutvikling skal styrke mestring, motivasjon og organisasjonens samlede kapasitet. Frivillige og ansatte arbeider for samme formål, med ulike roller og ansvar. Et godt samarbeid krever tydelige forventninger, gjensidig respekt og åpen dialog.

1. Rolleforståelse og kvalitet i oppgavene

Frivillige skal ha tydelig forståelse av ansvar, rammer og forventninger.

For å oppnå dette vil vi:

- Tilby opplæring knyttet til roller og funksjoner
- Sikre at frivillige har kjennskap til organisasjonens prinsipper og arbeidsmåter
- Sikre nødvendig opplæring og trygge rammer for frivillig arbeid ved eiendommene

2. Tilgjengelig støtte og verktøy

Frivillige skal ha enkel tilgang til relevant støtte.

For å oppnå dette vil vi:

- Vi skal bidra til kompetansedeling, utvikling av felles verktøy og støtte til fylkesavdelinger og lokallag i deres arbeid.
- Utvikle og samle veiledere, maler og materiell i en tilgjengelig ressursbank
- Tydeliggjøre hvor frivillige kan henvende seg for råd og støtte

3. Faglig utvikling og erfaringsdeling

Frivillighet skal gi mulighet for læring og utvikling over tid.

For å oppnå dette vil vi:

- Tilby kurs og faglige arenaer
- Legge til rette for erfaringsutveksling mellom lag og avdelinger

- Styrke kompetanse innen kulturvern, organisasjonsarbeid og påvirkning
- Tilby opplæring og støtte til styremedlemmer og tillitsvalgte

4. Samarbeid mellom frivillige og ansatte

Kompetanseutvikling skal også styrke samspillet i organisasjonen.

For å oppnå dette vil vi:

- Klargjøre roller og ansvarsdeling
- Bidra til felles forståelse av hvordan frivillige og ansatte samarbeider
- Sikre gode strukturer for koordinering av frivillig arbeid

Engasjement og aktiv deltakelse

Fortidsminneforeningen skal legge til rette for at frivillige opplever mening, tilhørighet og reell innflytelse i sitt engasjement. Målet er å utvikle frivilligmiljøer der flere deltar aktivt, oppleve og formidle begeistring og blir værende over tid.

1. Deltakelse og medvirkning

Frivillige skal oppleve at deres innsats og stemme har betydning.

For å oppnå dette vil vi:

- Invitere til aktiv medvirkning i planlegging og beslutninger
- Legge til rette for ulike nivåer av engasjement
- Åpne for initiativ innenfor foreningens rammer

2. Mobilisering og synlig aktivitet

Frivilligheten skal være synlig, levende og handlekraftig.

For å oppnå dette vil vi:

- Mobilisere rundt vernesaker, arrangementer og aktivitet ved foreningens eiendommer
- Tydeliggjøre hvordan den enkelte kan bidra i konkrete aktiviteter
- Skape arenaer for samarbeid, engasjement og inspirasjon

3. Anerkjennelse og fellesskap

Frivillige skal oppleve å bli sett og verdsatt.

For å oppnå dette vil vi:

- Gi tilbakemelding og synliggjøre innsats
- Markere resultater og milepæler
- Styrke sosiale møteplasser og fellesskap
- Bidra til en kultur preget av respekt, åpenhet og trygg samhandling

4. Varig engasjement

Frivillig innsats skal være meningsfull og overkommelig.

For å oppnå dette vil vi:

- Forebygge slitasje gjennom deling av ansvar
- Være oppmerksomme på belastning i krevende saker
- Bidra til støtte for lag og avdelinger med få ressurser

Utvikling av frivilligheten

Frivillighetsstrategien er et styringsverktøy, men også et utviklingsverktøy. Den skal bidra til læring, refleksjon og kontinuerlig forbedring. Strategien må derfor følges opp, evalueres og videreutvikles i takt med organisasjonens behov og samfunnets utvikling.

Foreningen skal arbeide systematisk med å følge opp og vurdere hvordan frivillighetsarbeidet fungerer, og bruke erfaringene til å gjøre nødvendige justeringer og forbedringer. Strategien skal også forankres i øvrige planer og strategidokumenter i organisasjonen.

Å legge til rette for frivillig engasjement er et ansvar for hele organisasjonen – både frivillige og ansatte. Slik styrker vi frivilligheten i Fortidsminneforeningen og arbeidet med å ta vare på vår felles kulturarv.